

УДК 347.441.142

Оферта і акцепт як самостійні елементи в процесі укладення договору: від теорії до судової практики

Т. О. Родоман,

здобувач Науково-дослідного інституту

приватного права і підприємництва

імені академіка Ф. Г. Бурчака

Національної академії правових наук України,

помічник судді Апеляційного суду Рівненської області

Дається характеристика положень ст. 638, 641, 642 Цивільного кодексу України, зокрема щодо елементів укладення договору. Проаналізовано практику застосування судами положень Цивільного кодексу України щодо укладення договору. Визначено ознаки оферти та акцепту, встановлено їх правову природу, зроблено висновок про те, що оферта та акцепт виступають самостійними вольовими елементами в процесі укладення договору, які при взаємодії породжують договірні правовідносини.

Ключові слова: договір, правовідносини, оферта, акцепт, істотні умови, судова практика.

Родоман Т. А. Оферта и акцепт как самостоятельные элементы в процессе заключения договора: от теории до судебной практики

Охарактеризованы положения ст. 638, 641, 642 Гражданского кодекса Украины, в частности относительно элементов заключения договора. Проанализирована практика применения судами положений Гражданского кодекса Украины о заключении договора. Определены признаки оферты и акцепта, установлена их правовая природа, сделан вывод о том, что оферта и акцепт выступают самостоятельными волевыми элементами в процессе заключения договора, которые при взаимодействии порождают договорные правоотношения.

Ключевые слова: договор, правоотношения, оферта, акцепт, существенные условия, судебная практика.

Rodoman Tetiana. An Offer and An Acceptance as Autonomy Elements in the Contract Concluding Process: from Theory to the Court Practice

The provisions of Articles 638, 641, 642 of the Civil Code of Ukraine, in particular the contract elements, are characterized in this scientific article. The court practice on application of the Civil Code of Ukraine norms on entering into the contract is analyzed and it is also supported by the appropriate judicial decisions. An offer and an acceptance signs and its legal nature are determined in this article too, and it is concluded that an offer and an acceptance are an independent willed elements on the way to agreement concluding, which at interaction generate contractual relationship.

Key words: contract, legal relationships, offer, acceptance, essential conditions, litigation.

© Родоман Тетяна Олександрівна – здобувач Науково-дослідного інституту приватного права і підприємництва імені академіка Ф.Г. Бурчака Національної академії правових наук України, помічник судді Апеляційного суду Рівненської області

Питання укладення договору не втрачають своєї актуальності. Адже формування умов майбутнього договору пропонуючої сторони (оферента) має надзвичайно важливе значення, оскільки саме від правильно сформованої пропозиції (оферти) залежить досягнення бажаного результату – отримання повної та безумовної відповіді від контрагента і як наслідок – укладення договору. Відповідь особи (акцепт) також відіграє важливу роль, адже лише безумовне погодження акцептантом умов запропонованої моделі договору дає можливість стверджувати про наявність підстав для застосування положень ст.638 ЦК.

Інститут укладення договору в цілому та окремі його аспекти досліджували М.І. Брагінський, В.В. Вітрянський, В.В. Васильєва, В.В. Денисюк та інші дослідники, які зробили вагомий внесок у розробку даного питання, констатуючи при цьому необхідність його подальшого вивчення.

Стаття 628 ЦК визначає, що зміст договору становлять умови (пункти), визначені на розсуд сторін і погоджені ними та умови, які є обов'язковими відповідно до актів цивільного законодавства¹. Мається на увазі, що цивільно-правовий договір може включати як узгоджені сторонами умови відповідно до визначеного у ст.627 ЦК принципу свободи договору, так звані «випадкові умови», так і імперативні (обов'язкові) умови в силу чинного цивільного законодавства.

Відповідно до ст. 638 ЦК договір є укладеним, якщо сторони в належній формі досягли згоди з усіх істотних умов договору. Істотними умовами договору є умови про предмет договору, умови, що визначені законом як істотні або є необхідними для договорів даного виду, а також усі ті умови, щодо яких за заявою хоча б однієї із сторін має бути досягнуто згоди. Договір укладається шляхом пропозиції однієї сторони укласти договір (оферти) і прийняття пропозиції (акцепту) другою стороною. Так, ухвалою судді Вищого спеціалізованого суду України з розгляду цивільних і кримінальних справ від 18 грудня 2015 року було відмовлено у відкритті касаційного провадження на рішення Сихівського районного суду м. Львова від 14 вересня 2015 року та на ухвалу Апеляційного суду Львівської області від 23 листопада 2015 року, в якій зазначено, що «... вирішуючи спір, суд першої інстанції, з висновком якого погодився апеляційний суд, правильно виходив з того, що укладення договору на постачання електричної енергії можливе шляхом пропозиції однієї сторони укласти договір (оферти) і прийняття пропозиції (акцепту) другою стороною, а не шляхом приєднання. Встановивши, що позивач не зверталася до відповідача з пропозицією укласти договір про користування електричною енергією, суди дійшли обґрунтованого висновку про відмову в задоволенні позову про визнання укладеним договором про користування електричною енергією ... »². У даній правовій ситуації суди першої та апеляційної інстанції дійшли висновку про відмову в задоволенні заявлених позивачем позовних вимог через відсутність правових підстав для застосування положень ст. 638 ЦК.

¹ Цивільний кодекс України від 16 січня 2003 року. URL: <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/435-15>.

² Ухвала Вищого спеціалізованого суду України з розгляду цивільних і кримінальних справ від 18 грудня 2015 року. URL: <http://reyestr.court.gov.ua/Review/54594787>.

Сутність укладення договорів зумовлена природою конструкції договору як угоди і тому передбачає вираження волі кожної із сторін. При цьому правове регулювання договірних відносин починається із стадії вираження стороною волі укласти договір. Все, що передує цій стадії, створити договір не може, за винятком зобов'язань з попереднього договору, якому законодавець надає правового значення окремого договору. Тому переписка сторін, протокол про наміри, інші акти, що виражають бажання кожної із сторін укласти договір, не мають юридичного значення, якщо ці документи не підпадають під поняття оферти та (або) акцепту³.

Згідно із ст. 641 ЦК пропозицію укласти договір (оферту) може зробити кожна із сторін майбутнього договору. Пропозиція укласти договір має містити істотні умови договору і виражати намір особи, яка її зробила, вважати себе зобов'язаною в разі її прийняття. У ст.14 Конвенції Організації Об'єднаних Націй про договори міжнародної купівлі-продажу товарів від 11 квітня 1980 року⁴, до якої Україна приєдналася згідно з Указом Президії Верховної Ради Української РСР «Про приєднання Української Радянської Соціалістичної Республіки до Конвенції ООН про договори міжнародної купівлі-продажу товарів» №7978-ХІ від 23 серпня 1989 року⁵, визначено, що пропозиція про укладення договору, адресована одній чи кільком конкретним особам, є офертою, якщо вона досить виразна й висловлює намір оферента вважати себе зв'язаним у разі акцепту. Такі ж вимоги щодо оферти містяться в ст.2.2. Принципів міжнародних комерційних договорів (принципи УНІДРУА)⁶.

Оферта може бути здійснена в усній чи письмовій формі, а також у формі конклюдентних дій. Оферта в усній формі може бути здійснена під час безпосереднього спілкування сторін, у тому числі по телефону, відеотелефону («скайп») тощо. Перелік способів оферти в усній формі є невичерпним, що також підтверджує судова практика, зокрема постанова Вищого господарського суду України від 05 серпня 2015 року в справі за позовом товариства з обмеженою відповідальністю (ТзОВ) «Імпел Гріффін Груп» до додержавного підприємства (ДП) «Міжнародний аеропорт «Бориспіль» про стягнення боргу з оплати наданих послуг з прибирання, якою було залишено без задоволення касаційну скаргу ДП «Міжнародний аеропорт Бориспіль», а постанову Київського апеляційного господарського суду від 10 червня 2015 року та рішення господарського суду Київської області від 23 квітня 2015 року залишено без змін. Погоджуючись із висновками судів попередніх інстанцій, суд касаційної інстанції із покликанням на положення ст.638 ЦК вказав: « ... сторони не позбавлені права на підтвердження факту наявності зобов'язальних правовідносин посилатися на інші докази, ніж договір, який

³ Брагинский М.И., Витрянский В.В. Договорное право. Кн. 1: Общие положения. Москва: Статут, 2001. С. 194.

⁴ Конвенція Організації Об'єднаних Націй про договори міжнародної купівлі-продажу товарів від 11 квітня 1980 року. URL: http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/995_003.

⁵ Про приєднання Української Радянської соціалістичної Республіки до Конвенції ООН про договори міжнародної купівлі-продажу товарів: від 23 серпня 1989 року: Указ Президії Верховної Ради Української Радянської соціалістичної Республіки. URL: <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/7978-11>.

⁶ Принципи міжнародних комерційних договорів (Принципи УНІДРУА) від 01 січня 1994 року. URL: http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/995_920.

укладений у письмовій формі. Договір про надання послуг з прибирання приміщень та території терміналу «F» аеропорту сторонами укладено не у формі єдиного документа, а в спрощений спосіб, що підтверджується: оформленням перепусток і допуском відповідачем працівників позивача на територію аеропорту; листом компанії «Міжнародні авіалінії України» (щодо прибирання позивачем її приміщень); листом ТзОВ «Керхер» (щодо постачання обладнання для прибирання); договором підряду від 08 травня 2012 року, укладеним позивачем з ТзОВ «Сільськогосподарське підприємство «Парк» (щодо виконання робіт з капітального ремонту зелених насаджень та озеленення території терміналу «F» аеропорту); електронним листуванням. Крім того, на підставі Положення про роботу комісії з перевірки якості прибирання аеровокзального комплексу, об'єктів аеропорту та прилеглої території від 16 грудня 2011 року, уповноваженими представниками сторін підписані акти визначення відсотку відрахування якості наданих послуг. Відповідач, підписавши та затвердивши вказані акти, підтвердив виконання, прийняття та належну якість виконаних позивачем робіт, що свідчить про наявність усної домовленості між сторонами про надання позивачем послуг з прибирання»⁷.

Щодо письмової оферти, то її форма також може бути досить різноманітною: проект договору, лист, телеграма тощо. В цьому питанні судова практика теж демонструє різноманітність форм письмової оферти. Наприклад, постановою Вищого Господарського суду України від 23 листопада 2015 року у справі за позовом ТзОВ «ГК «Інтерметалбуд» до приватного підприємства «Айрон-Трейд» про стягнення 85 338 гривень 32 коп. було залишено без задоволення касаційну скаргу ТзОВ «ГК «Інтерметалбуд», а постанову Київського апеляційного господарського суду від 29 вересня 2015 року та рішення господарського суду Київської області від 13 серпня 2015 року, якими у задоволенні позовних вимог було відмовлено, – залишено без змін. Господарськими судами попередніх інстанцій встановлено, що 10 квітня 2015 року позивач перерахував на рахунок відповідача кошти в сумі 85 338 гривень 32 коп., що підтверджується відповідною банківською випискою, а в призначенні платежу позивач зазначив: «Оплата за профнастил згідно рахунку-фактури №СФ-0000353 від 10 квітня 2015 року». Однак надалі, 23 квітня 2015 року, позивач направив на адресу відповідача лист з вимогою повернути грошові кошти в сумі 85 338 гривень 32 коп., як такі, що помилково сплачені, проте відповідач таку вимогу щодо повернення грошових коштів не виконав. Залишаючи без змін судові рішення господарських судів попередніх інстанцій, суд касаційної інстанції із покликанням на положення ч.2 ст.638, ст. 641, 642 ЦК, вказав, що «... відповідач запропонував позивачу укласти договір купівлі-продажу шляхом виставлення відповідного рахунку на оплату товару. В свою чергу, позивач оплатив наведений у рахунку товар у вказаній сумі, тобто прийняв відповідну пропозицію відповідача...»⁸.

⁷ Постанова Вищого Господарського суду України від 05 серпня 2015 року. URL: <http://reyestr.court.gov.ua/Review/47956829>.

⁸ Постанова Вищого Господарського суду України від 23 листопада 2015 року. URL: <http://reyestr.court.gov.ua/Review/53893343>.

Пропозиція укласти договір може вбачатися також із поведінки сторін (конклюдентних дій). Як приклад, можна навести подачу трамвая чи тролейбуса на зупинку за умови, що вартість проїзду та маршрут наперед відомі або візуально вбачаються. Укладення договору конклюдентними діями слід визнати припустимими, якщо дії offerenta включають всі істотні умови⁹.

Із врахуванням положень ЦК, які регулюють зміст договору в цілому та поняття offerти, можна виділити наступні її ознаки. По-перше, offerта має бути достатньо виразною. Виразність offerти передбачає, що з її змісту адресат може зробити правильний висновок про волю offerента. Будь-яка невизначеність, зокрема щодо правової природи майбутнього договору, не дає права називати пропозицію offerтою. У випадку невизначеності offerти, що викликає можливість різного розуміння змісту offerти, така невизначеність повинна бути витлумачена на користь акцептанта (того, хто отримав offerту), виходячи із загального принципу, в силу якого насамперед враховуються інтереси сторони, яка прийняла виявлення волі, що потребує тлумачення¹⁰.

По-друге, вона має містити істотні умови майбутнього договору – як імперативні, передбачені законом, так і «випадкові», самостійно визначені offerентом. Обов'язково мають бути визначені умови, визнані істотними в силу закону, а зазначений в offerті набір умов визначається для акцептанта максимальним. Відповідно після того, як адресат прийме пропозицію, не запропонувавши зі свого боку жодних змін або доповнень до offerти, offerент не зможе змінювати набір умов, які містяться в offerті¹¹. Зміст цієї важливої вимоги до offerти полягає в тому, що вона повинна бути настільки визначеною, щоб можна було шляхом її прийняття досягти домовленості про весь договір. Наприклад, постановою Вищого Господарського суду України від 11 січня 2016 року в справі за позовом Банку «Чеська експортна банка, а.с.» (Ceska Exportni Banka, a.s.) до ТзОВ «Кузьминецький цегляний завод» про визнання додаткового договору дійсним, було залишено без задоволення касаційну скаргу ТзОВ «Кузьминецький цегляний завод», а рішення Господарського суду Київської області від 13 липня 2015 року та постанову Київського апеляційного господарського суду від 07 жовтня 2015 року, якими позовні вимоги було задоволено, – залишено без змін, і зазначено: «...Позивачем направлено відповідачу проект Додаткового договору №1 до Іпотечного договору, який містить усі істотні умови, необхідні для укладення такого договору відповідно до вимог закону, та не містить протизаконних умов. Отримавши проект Додаткового договору №1 до Іпотечного договору, відповідач рішенням загальних зборів учасників товариства, які є вищим органом товариства з обмеженою відповідальністю, висловив безумовну згоду щодо укладення цього додаткового договору в запропонованій позивачем редакції із наданням повноважень на його укладення та підписання директору товариства. Тобто між сторонами у справі досягнуто домовленості щодо істотних умов спірного

⁹ Денисюк В.В. Offerта як стадія укладення цивільно-правового договору // Часопис цивілістики: науково-практичний журнал. 2013. Вип. 14. С. 92.

¹⁰ Брагинский М.И., Витрянский В.В. Договорное право. Кн. 1: Общие положения. Москва: Статут, 2001. С. 196.

¹¹ Там же.

додаткового договору шляхом прийняття відповідачем пропозиції позивача про його укладення у відповідній редакції, що є достатньою підставою для висновку про укладення сторонами відповідного договору»¹².

По-третє, надіслана оферта повинна виражати намір оферента вважати себе зобов'язаним у разі прийняття пропозиції укласти договір, що свідчить про остаточне рішення оферента укласти договір. Тобто зі змісту оферти акцептант повинен зробити висновок про те, що для укладення договору достатньо вираження ним волі, яка збігається з офертою. Саме з моменту отримання оферти конкретним адресатом/адресатами оферент стає зобов'язаним умовами своєї пропозиції, яка вже не може бути відкликана, тобто є невідкличною, що в теорії права дістало назву «теорія отримання». Проте в ст.15 Конвенції Організації Об'єднаних Націй про договори міжнародної купівлі-продажу товарів від 11 квітня 1980 року визначено: оферта, навіть коли вона є невідкличною, може бути скасована оферентом, якщо повідомлення про скасування одержано адресатом оферти раніше, ніж сама оферта, чи одночасно з нею. Таке ж формулювання міститься в ст. 2.3 Принципів міжнародних комерційних договорів (принципи УНІДРУА).

По-четверте, оферта повинна бути спрямована конкретному адресату чи адресатам («адресність оферти»), з якої повинно бути зрозуміло, до кого саме вона звернена.

Щодо правової природи оферти, то вважаємо, що пропозиція укласти договір (оферта) є волевиявленням «пропонууючої» сторони (оферента), яка має намір укласти договір на визначених умовах. Оферта не відповідає положенням ст. 202 ЦК, що регулює поняття правочину, оскільки надіслана пропозиція укласти договір не завжди може бути прийнята контрагентом, а тому в розумінні ст. 202 ЦК така пропозиція не створить, не змінить і не припинить цивільні права та обов'язки. Правочин у своєму класичному вигляді визначає межі поведінки для кожної із сторін, тобто для кожного із контрагентів, які вже дійшли згоди щодо всіх істотних умов договору, а при оферті істотні умови є такими, що пропонуються протилежній стороні для вивчення та обговорення, які, можливо, у майбутньому будуть прийняті за основу. З врахуванням положень ч. 3 ст. 202 ЦК про те, що односторонній правочин може створювати обов'язки лише для особи, яка його вчинила (в даному випадку для оферента, який надіслав пропозицію щодо укладення договору) можна дійти висновку, що сама по собі оферта є лише односторонньою юридично значимою дією, оскільки існує вірогідність відхилення або доповнення оферти із протилежної сторони, що зменшує можливість отримання очікуваного оферентом результату (укладення договору саме на тих умовах, які були запропоновані першочергово). Крім того, оферта не є договором в розумінні ст. 626 ЦК, оскільки для укладення договору необхідна домовленість, а оферта є лише пропозицією, своєрідним етапом, способом формування волевиявлення пропонууючої сторони в процесі отримання бажаного кінцевого результату – створення договірних

¹² Постанова Вищого Господарського суду України від 11 січня 2016 року. URL: <http://reyestr.court.gov.ua/Review/54981563>.

правовідносин, а саме укладення договору певного виду, як єдиного взаємного вольового правового акту.

Відповідно до положень ст.642 ЦК відповідь особи, якій адресована пропозиція укласти договір, про її прийняття (акцепт) повинна бути повною і безумовною, що узгоджується зі ст.18 Конвенції Організації Об'єднаних Націй про договори міжнародної купівлі-продажу товарів від 11 квітня 1980 року: заява, чи інша поведінка адресата оферти, що висловлює згоду з офертою, є акцептом, – і також відповідає ст.2.6. Принципів міжнародних комерційних договорів (принципи УНІДРУА). Тобто акцептант погоджується з усіма умовами отриманої оферти і не має щодо них жодних застережень та зауважень.

Ст. 646 ЦК встановлено, що відповідь про згоду укласти договір на інших, ніж було запропоновано, умовах є відмовою від одержаної пропозиції і водночас новою пропозицією особі, яка зробила попередню пропозицію. Згідно із ст.19 Конвенції Організації Об'єднаних Націй про договори міжнародної купівлі-продажу товарів від 11 квітня 1980 року відповідь на оферту, яка має за мету бути акцептом, але містить доповнення, обмеження чи інші зміни, є відхиленням оферти і являє собою зустрічну оферту. Додаткові чи відмінні умови щодо, поряд з іншим, вартості, платежу, якості й кількості товару, місця й строку поставки, обсягу відповідальності однієї зі сторін перед іншою або вирішення спорів вважаються такими, що істотно змінюють умови оферти.

У даному випадку факт того, що контрагент не погоджується з усіма умовами запропонованого оферентом договору і бажає змінити його умови шляхом зміни формулювання деяких положень або шляхом виключення чи включення певних умов, свідчить про зацікавленість контрагента (в загальному) у досягненні правового результату, який зумовлений запропонованою моделлю договору. Проте в даному випадку первісний акцептант стає оферентом, а первісний оферент – акцептантом, тобто має місце зміна процесуального статусу сторін майбутнього правочину – договору.

Безумовність акцепту означає, що відповідь про прийняття оферти в жодному випадку не може залежати від певних дій оферента, або ж подій, на які контрагент покликається у своїй відповіді на оферту, які можуть настати (або не настати) у майбутньому, тобто в даному випадку виключається причинно-наслідковий зв'язок (в розумінні «...якщо ...то...») між офертою та акцептом для досягнення домовленості.

Акцепт виражає волю контрагента, а саме акцептанта, як і раніше направлена йому оферта (пропозиція укласти договір). Відповідь на оферту набуває юридичної сили тільки за умови повного схвалення акцептантом направлених оферентом умов без будь-яких додаткових умов чи пропозицій про зміну вже сформованих умов договору. А тому не може вважатися акцептом згода, яка супроводжується застереженнями та контрпропозиціями. Так, ухвалою Вищого спеціалізованого суду з розгляду цивільних і кримінальних справ від 18 листопада 2015 року скасовано рішення Малиновського районного суду м. Одеси від 23 березня 2015 року, справу передано на новий розгляд до суду першої інстанції із зазначенням в ухвалі касаційної інстанції

наступного: «...ПАТ «Фідобанк», з врахуванням вимог ст.777 ЦК України, надіслало директору ТзОВ «Смартлаб» лист з пропозицією розглянути питання щодо купівлі спірних нежилых приміщень офісу, а відповідь ТзОВ «Смартлаб» не містить повної і безумовної згоди на прийняття пропозиції банку щодо купівлі належних йому приміщень, як того вимагають положення ст. 642, 646 ЦК України...а містять інші умови, ніж було запропоновано ПАТ «Фідобанк»¹³.

Згідно з ч. 2 ст. 642 ЦК якщо особа, яка одержала пропозицію укласти договір, у межах строку для відповіді вчинила дію відповідно до вказаних у пропозиції умов договору (відвантажила товари, надала послуги, виконала роботи, сплатила відповідну суму грошей тощо), яка засвідчує її бажання укласти договір, ця дія є прийняттям пропозиції, якщо інше не вказане в пропозиції укласти договір або не встановлено законом.

Судова практика йде тим шляхом, що воля особи виявляється в її діях (поведінці, мовчанні) та, враховуючи норми законодавства та звичаї ділового обороту, акцепт (прийняття пропозиції) вчиняється шляхом підписання особою запропонованих умов договору або шляхом відправлення листа, телеграми тощо з відповіддю про прийняття пропозиції, або вчинення конклюдентних дій чи мовчання, або шляхом вчинення особою, яка одержала оферту (пропозицію), дій на виконання оферти (наприклад, сплата належної суми грошей)¹⁴. Наприклад, постановою Вищого Господарського суду України від 07 липня 2015 року в справі за позовом сільськогосподарського ТзОВ «Дружба» до ПрАТ «Медвежа Воля», якою касаційну скаргу ПрАТ «Медвежа Воля» залишено без задоволення, а постанову Львівського апеляційного господарського суду від 22 квітня 2015 року залишено без змін, встановлено, що «...акцепт можливий і у вигляді конклюдентних дій, тобто здійснення особою, що отримала оферту, дій з виконання вказаних в ній умов. Для конклюдентних дій характерно, що їх здійснення свідчить про волевиявлення особи укласти договір. Суд апеляційної інстанції дійшов правильного висновку, що відповідно до норм ЦК, які підтверджують волю сторін на встановлення правовідносин, є направлена позивачем до відповідача пропозиція укласти договір та прийняття відповідачем пропозиції позивача, що свідчить про відсутність будь-яких застережень щодо умов оферти у відповіді на пропозицію (видатковій накладній). Таким чином, розбіжностей щодо умов, зазначених в оферті не було, відповідачем прийнято товар без зауважень та без застережень, частково оплачено. Непідписання договору у вигляді окремого документа не спростовує висновки судів про наявність договірних відносин у спрощеній формі, передбаченій ч. 1, 3 ст.181 ГК»¹⁵.

Отже, оферта є різновидом юридично значимих односторонніх дій, що опосередковує процес здійснення правочинів, а саме укладення договорів. За аналогією з офертою (пропозиція укласти договір) відповідь на оферту

¹³ Ухвала Вищого спеціалізованого суду України з розгляду цивільних і кримінальних справ від 18 листопада 2015 року. URL: <http://reyestr.court.gov.ua/Review/53813797>.

¹⁴ Ухвала Вищого спеціалізованого суду України з розгляду цивільних і кримінальних справ від 11 листопада 2015 року. URL: <http://reyestr.court.gov.ua/Review/53657837>.

¹⁵ Постанова Вищого Господарського суду України від 07 липня 2015 року. URL: <http://reyestr.court.gov.ua/Review/47105344>.

(акцепт) не має ознаки автономності, яка є необхідною для правочину, оскільки є лише одним з етапів домовленості сторін на шляху до укладення договору. Оферта, як і акцепт, виступають лише взаємно логічними процедурними елементами, які в результаті породжують договірні правовідносини.

Rodoman Tetiana. An Offer and An Acceptance as Autonomy Elements in the Contract Concluding Process: from Theory to the Court Practice

The question of contract concluding has not lost its relevance because the conditions formation of the future contract of offering party (an offeror) is extremely important, because the achievement of the desired result depends of the well-formed proposal (an offer), namely – to obtain the complete and an unconditional response from the counterparty, and as a result – the contract signing. Persons respond (an acceptance) also plays an important role, because only the unconditional approval by acceptor of all terms of proposed contract model makes it possible to argue about existence of all grounds of Article 638 of the Civil Code of Ukraine application.

An offer and an acceptance signs and its legal nature are determined in this article. Firstly, an offer must be sufficiently distinct. It means that an addressee can make the right conclusion about an offeror will, because any uncertainty, particularly regarding to the legal nature of the future agreement, does not give the right to call such proposition like an offer. Secondly, it should contain essential terms of the future agreement: as mandatory by the law and «an accidental», that are self-determined by an offeror. Thirdly, submitted offer should express an offeror intention to consider himself obliged in the event of proposal supply to conclude the contract, indicating an offeror final decision to conclude an agreement, because after receiving an offer to specific recipient / recipients an offeror is obliged to the terms of its offer, which can not be withdrawn, so it is irrevocable. Fourthly, an offer should be directed to a specific recipient or recipients, it is called «targeted offer», about which should be clear to whom it is addressed.

It is established that an offer does not confirm to the Art.202 of the Civil Code of Ukraine, which regulates the concept of transaction, because submitted proposal to conclude an agreement may not always be accepted by the counterparty and therefore according to the Art.202 of the Civil Code of Ukraine such proposal will not create / change / stop civil rights and obligations. The transaction in its classical form defines the behaviour boundaries for each side (for each of the counterparty who have already reached an agreement on all essential terms of the contract), and essential terms of an offer are such that are proposed to an opposite side for study and discussion, which maybe will be taken as a basis in a future. Taking into account the provisions of Part 3 Article 202 of the Civil Code of Ukraine that an unilateral transaction may create obligations only for the person who committed it (in this case for an offeror who submitted the proposal for the contract concluding), can conclude, that an offer in itself is only an unilateral legally significant action, because there is a reliability of rejection or additional an offer from the opposite side that reduces the expected by an offeror result (the contract signing on the terms that were offered priority).

Moreover, an offer is not a contract within the meaning of Article 626 of the Civil Code of Ukraine because an agreement is needed for the contract, but an offer is only a suggestion, a kind of stage, the method of parties forming will in the process of receiving the desired final result – the establishment of the contractual relations, namely a signing the certain type of contract as a single mutual legal act.

The answer to an offer acquires legal force only with an acceptors full approval of directed by an offeror conditions without any additional conditions or proposals to change the already formed contract conditions, and therefore can not be considered as an acceptance an agreement which is accompanied by reservations and counter-proposals.

So, an offer is a form of legally significant unilateral action that mediates the implementation of transactions, such as contracts. By analogy with an offer (proposition to conclude a contract) the response to an offer (an acceptance) has no sign of autonomy, which is necessary for the transaction, because it is one of the agreement stages between the parties towards the contract. An acceptance, like an offer, serves only like one-logical procedural elements that generate the contractual relationship in the result.

Key words: contract, legal relationships, offer, acceptance, essential conditions, litigation.